

Tehetség szempontú átjárhatóság

Dr. Seres-Busi Etelka

azonosítás nehézséggel
megkülönböztetés
gyakorlat orientáció sajátos
elfjárásrend horizontális ismételt
jog gyorsítás komplex gazdagítás tanuló igény pozitív
változtatás komplex tanuló iskolai tanácsadás bizonyítás
újraértékelés tudatosság **tanulási lehetőség**
változás átjárhatóság **adaptív** elkötelezettség
szülő iskolák presztizs vertikális egyéni
későbbi program döntés menton egyenlőség
méltányosság kapacitás életút-tervezés tehetségazonosítás
tehetségesek

Kiindulópontok

- „A tehetségbarát társadalom sokféle eszközt tesz elérhetővé a fejlődés számára, és sokféle fejlődési utat tolerál” (Gyarmathy, 2014, p.77.).
- Az oktatásügyi szabályozás tágíthatja és szűkítheti is az egyén döntési és választási lehetőségeit (Halász, 2001). Ez utóbbi főként akkor fordulhat elő, ha a merev szabályozáshoz erős végrehajtói kontroll társul.
- Pazarlás lenne erőforrásainkkal nem megfelelően bánni (*Charter on the Rights of Gifted Students*, 2016.)
- A méltányosság elvét is figyelembe szükséges venni, azaz más tanulócsoportokat az átjárhatóság biztosítását tekintve nem lehet megkülönböztetni hátrányosan.

Definíciók

- vertikális átjárhatóság: a felfelé történő átjárhatóság, az iskolai pályafutásban való felemelkedés
- horizontális átjárhatóság: az egymással párhuzamosan futó képzések közötti mobilitás
- átjárhatóság mint *igény*
- az idővesztés elkerülésével történő programok váltásának lehetősége

Előrejelezhető-e az egyéni tudás változásából, hogy milyen módon alakul tovább a későbbiekben az egyén életútja, tudása, motiváltsága, szorgalma?

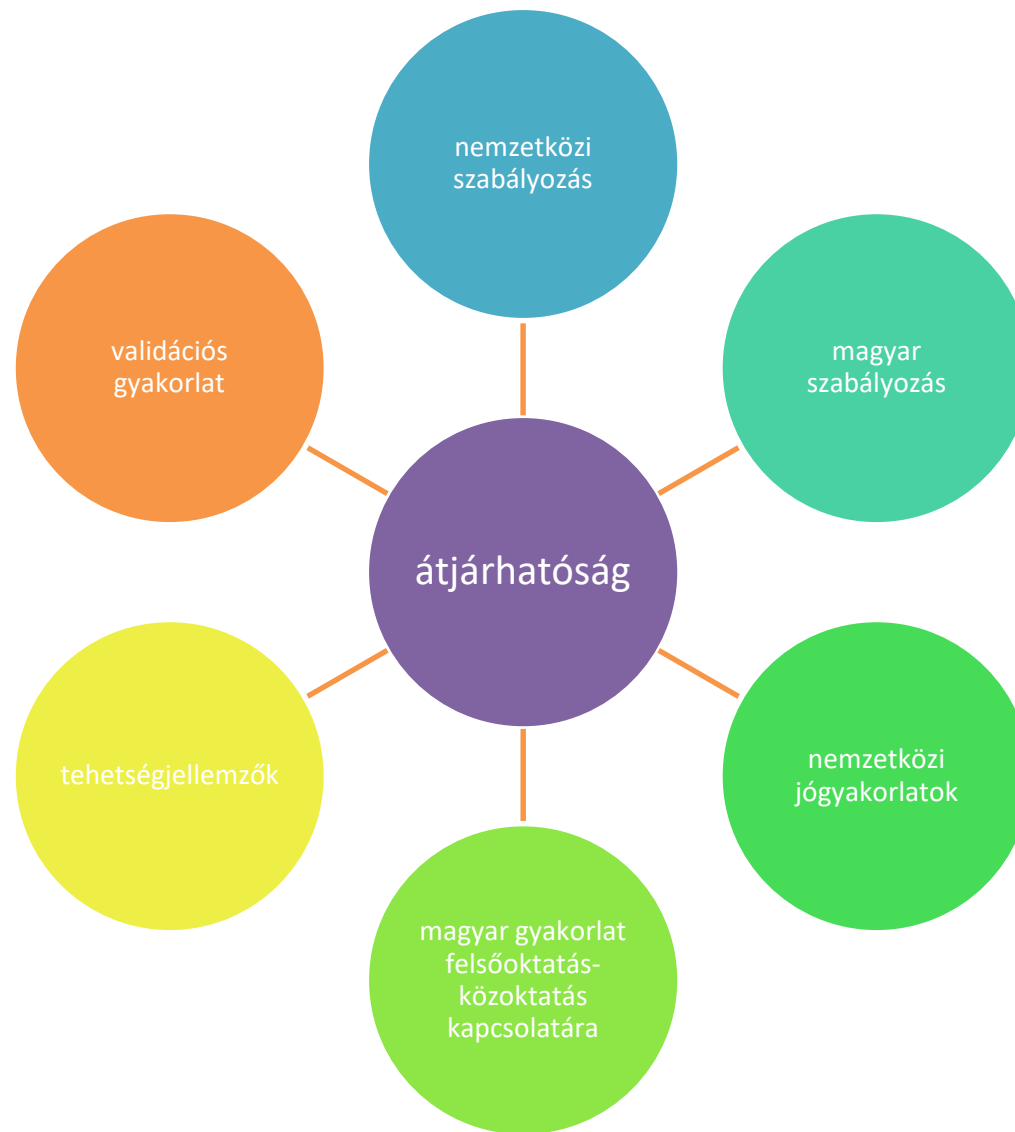

2009-ben a középfokú iskolák 9.évfolyamán kérdőíves megkérdezés
Történt-e a diák addigi iskolai pályafutásában iskolaváltás?

82000 kitöltő tanuló

- 31% említette, hogy **nem ott végezte el az iskoláit, ahol kezdte.**
- Kb. 27% **költözés** miatt váltott,
- 22,1% **szerkezetváltó gimnáziumban** tanult tovább;
- közel 10%-uknál **megszűnt az iskola,**
- 9,1%-nál pedig **négy évfolyamos** volt.

Az iskolák közötti horizontális mozgásban a tanulók közel harmada érintett (*Einhorn, 2014*).

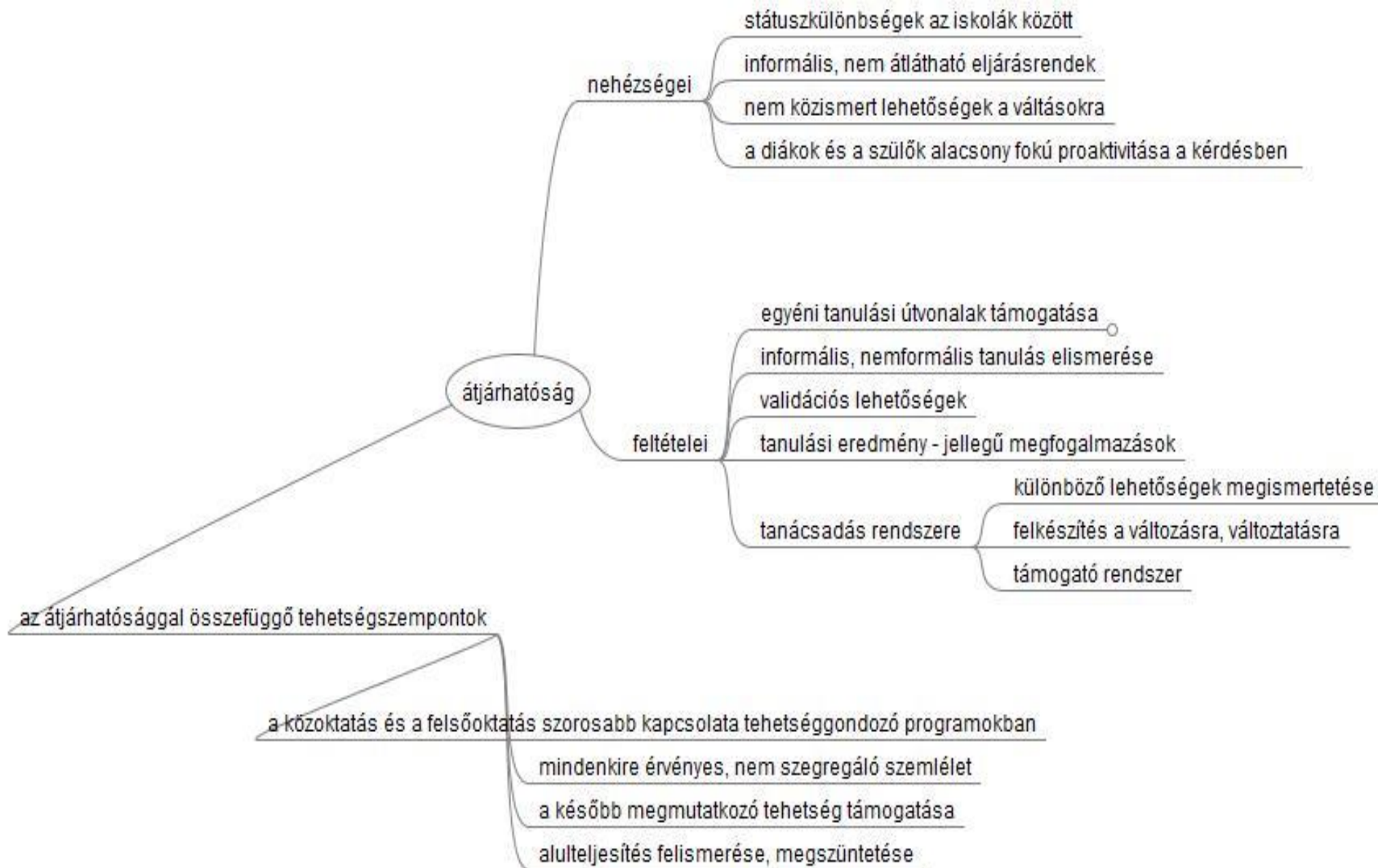

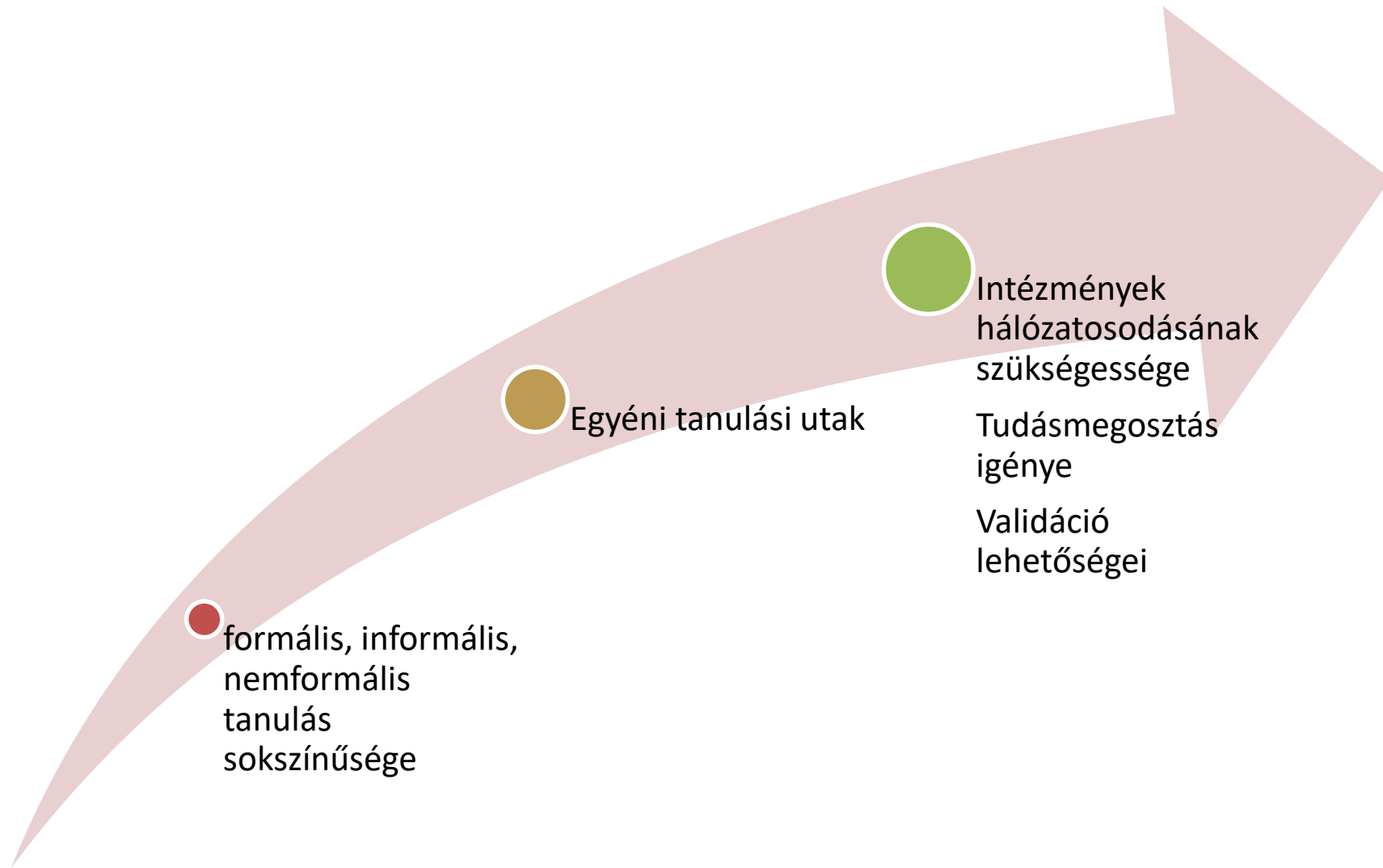
A folyamatban résztvevők „hangjai”

- A tehetséges diákok ajánlásai
- Szakértők véleménye
- Az iskolák képviselőinek véleménye

Az átjárhatóság hazai vonatkozásai

- Oktatási jogok biztosának esetei
- Tehetséggondozási gyakorlatok leírásai
- Az átjárhatóság működő iskolai gyakorlatai

A j á n l á s o

- rögzített feltételek, egyértelmű kritériumok a feltételekre, helyettesítő megoldások, a tanulási utak korrekciójának előkészítése, az ezzel kapcsolatos tájékoztatás - gördülékenyebb gyakorlat
- a nagyon merev szabályozás kerülése, az egyedi esetek mérlegelése (méltányosság gyakorlásának eseteiben vagy a tanulóval való együttműködés előrejelzésének függvényében)
- szülői hang, saját nominálás
- komplex azonosítási gyakorlat- a fejlődés sajátosságaira, esetleges alulteljesítésre tekintettel
- azonosításnál az iskolai – típusú teljesítmények kiemelése mellett/helyett a lehetőségek felfedezése
- az újrapróbálkozás lehetősége (főképpen szelekciós helyzetekben); próbanapok beiktatása; a hozott tudás, alkalmasság több forrásból való igazolása
- olyan mentor szakemberek hozzáférhetősége, akik mentálhigiénés támogatást tudnak nyújtani az esetleges stresszhelyzetből fakadó alulteljesítés mérséklésére
- hiányosságok pótlásának lehetősége

A j á n l á s o

- a tanulók tudatos felkészítése az egyéni tanulási utak felelős alakítására és az ebben való proaktív részvételre (pl. portfóliókészítés: milyen módon változott a diák fejlődése, mi várható a továbbiakban)
- Tourón és Freeman (2017) a „tehetséges” kategóriába belépés mellett akár ki is kerülhessenek onnan (adott területeken magasszintű tanulási élményeket, + váltás lehetősége)
- az oktatási információs rendszer hatékony működése tanácsadással, rendszeres monitorozással és hatásvizsgálattal (Cs. Czachesz és Radó,2010). 12. a hasonló helyzetben lévő diákok és segítők összekötése és nemzetközi kapcsolatépítések
- a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az időnként nehezen meglátható, beazonosítható, fókuszba kerülő tehetség felszínre kerülésének segítése
- a pull out lehetőségek tanulásszervezési megoldásai
- a köznevelés és a felsőoktatás kapcsolatának további árnyalásai (fokozatok, validáció stb.)
- a tanulási utak mobilitásával, változtatásainak hatékonyságával foglalkozó; illetve stratégiák továbbfejlesztésével kapcsolatos kutatások